

Nakon što smo prošloga mjeseca pisali o HEP-ovom 50 godina starom projektu potapanja Kosinjske doline, prošloga tjedna je reaktualiziran još jedan stari projekt - gradnja dvije hidroelektrane na Dravi - Molve 1 i Molve 2. HEP bi utrošio više od tri milijarde kuna na betoniziranje rijeke koja je dio UNESCO-vog prekograničnog rezervata biosfere, i koja već povlači novac iz europskih fondova upravo zahvaljujući prirodnoj očuvanosti riječnog toka. "Europa je spremna oživljavati rijeku, a ne je ubijati", ističe biolog i neovisni stručnjak za upravljanje vodama Goran Šafarek.

Nakon što smo prošloga mjeseca pisali o HEP-ovom 50 godina starom projektu potapanja Kosinjske doline, prošloga tjedna je sastankom HEP-a s predstavnicima lokalne politike reaktualiziran još jedan stari projekt, gradnja dvije hidroelektrane na Dravi - Molve 1 i Molve 2. Riječ je zapravo o prerađenom projektu hidroelektrane Novo Virje koji je još prije deset godina odbačen zbog očekivanog utjecaja na okoliš i protivljenja mađarske strane. Molve 1 i 2 utjecale bi na područje podravskih općina Drnje, Peteranec, Gola, Hlebine, Molve i Novo Virje.

"Predložena lokacija za hidroelektrane Molve 1 i Molve 2 u samom je srcu 'Europske Amazone' - najočuvanijeg i ekološki najvrjednijeg dijela rijeke Drave duž njenog cijelog toka, a utjecaj na prirodu i okoliš izmjenama projekta time nije umanjen pošto bi izgradnjom dvije akumulacije, ukupne dužine od skoro 30 km, bio uništen najvrjedniji dio rijeke Drave", upozorili su ubrzo priopćenjem iz WWF-a i Dravske lige.

Kako prenosi Podravski.hr, HEP-ovi predstavnici su načelnicima lokalnih općina i predstavniku Koprivničko-križevačke županije prezentirali projekt kojim bi se umjesto jednog velikog akumulacijskog jezera, gradila HE Molve 1 u Gabajevoj Gredi gdje bi nastalo bi akumulacijsko jezero duljine 12,6 kilometara i prosječne širine 690 metara. Molve 2 bi se gradila kod Čambine s akumulacijskim jezero dužine 14,2 kilometra, a širokim u prosjeku 710 metara. U očuvanom toku rijeke izgradili bi se nasipi visoki i do sedam metara.

"Umjesto najočuvanijeg prirodnog toka rijeke, poplavne ravnice, dobili bismo visoke jednolične obale. Bio bi spriječen protok sedimenta, a dovoljno je spomenuti da je Drava zadnjih pedesetak godina već pala za četiri metra upravo zbog objedinjenog utjecaja hidroelektrana i iskapanja šljunka. To pak dovodi do pada razine podzemnih voda. Također, kroz prirodno poplavljanje voda prolazi kroz tršće i pročišćuje se. Tako pročišćena voda ulazi u podzemne vodotokove. Gradnjom hidroelektrana više nema te cirkulacije prema podzemlju. Mi se zapravo ovdje igramo sa strateškim zalihama pitke vode", nabraja Goran Šafarek, biolog i neovisni stručnjak za upravljanje vodama iz Koprivnice, autor brojnih knjiga i filmova o hrvatskim rijekama.

Danas je tako ovo područje pod pritiskom novih planova za betoniziranje rijeka, iako su

primjerice samo na Dravi u funkciji već 22 hidroelektrane u više država. Prije tek pet godina budućnost se ovog područja činila drugačijom. Tada je u sjedištu UNESCO-a u Parizu proglašen hrvatsko - mađarski prekogranični rezervat biosfere Mura - Drava - Dunav. Planirane gradnje negativno bi utjecale i na Repašku šumu i šumarstvo u tom dijelu, te bi se uništilo stanište brojnih biljnih i životinjskih vrsta, dodaju iz WWF-a.

“Područje Mure, Drave i Dunava, izuzetnih i netaknutih rijeka, s poplavnim šumama i rukavcima, nudi dom brojnim zaštićenim i ugroženim vrstama, kao što su vidra i dabar, orao štekavac, jesetra ili dunavski losos”, podsjeća Ivana Korn Varga iz WWF Adria.

Cijena gradnje koju je HEP procijenio iznosi vrtoglavih 3,3 milijarde eura. Po dosadašnjim iskustvima taj procijenjeni trošak bi vjerojatno rastao u tijeku gradnje, kao što je bio slučaj s gradnjom HE Lešće koja je umjesto planiranih 60 milijuna koštala stotinjak milijuna eura. HEP tvrdi kako će Molve zaposliti 60 ljudi, iako Lešće primjerice radi potpuno automatski i nije zaposlio nijednog čovjeka.

“To je u potpunosti nerealno. Što će ti ljudi raditi? Čak i kad bi bilo istina, bila i to jako skupa radna mjesta. Za nekoliko milijardi kuna sigurno se može otvoriti puno više radnih mjesta na manje štetnim projektima”, kaže Šafarek.

Siniša Golub: Moje Međimurje bi bilo direktno pogodeno promjenom režima Mure u Sloveniji, jer smo prvi i direktni susjedi, odmah nizvodno. Gradnjom bi ponajprije stradao migratorni koridor za ribe, pa bi se promijenila razina podzemnih voda, lokalna flora i fauna stradala bi već u procesu same izgradnje elektrana.

No, drugo je pitanje koliko bi se novca zapravo izgubilo uništenjem prirodne vrijednosti Drave. Ovo područje, naime, upravo kroz brojne razine zaštite, kao regionalni park i UNESCO-v prekogranični rezervat biosfere, već donosi europski novac.

“Revitalizacija rijeke Drave upravo se provodi u sklopu europskog projekta LIFE vrijednog 4,5 milijuna eura. Europa je spremna oživljavati rijeku, a ne je ubijati”, ističe Šafarek.

Drava-Life projekt provodi nekoliko udruga zajedno s Hrvatskim vodama, a cilj je poboljšati ekosustav rijeke Drave, aktivnostima poput otvaranja starih te stvaranja novih rukavaca, očuvanjem prirodnih strmih riječnih obala i slično, a time bi se pridonijelo i zaštiti od poplava. HEP pak kao dobrobit i od ovih hidroelektrana ističe zaštitu od poplava, iako postojeće hidroelektrane u Međimurju nisu spriječile, primjerice, velike poplave nizvodno u Podravini 2014. godine.

“Studija UNDP-a iz 2014. pokazala je kako su najbolja obrana od poplava upravo prirodna poplavna područja”, navodi Šafarek. Upravo je ta studija istaknula i ekonomsku vrijednost usluga ekosustava, te procijenila kako prirodna poplavna područja pružaju besplatnu uslugu i uštedu od 5020 USD po hektaru za zaštitu od poplava.

WWF napominje da je u tijeku provedba još jednog višemilijunskog projekta coop MDD kojim se stvaraju temelji zajedničkog upravljanja planiranim UNESCO-ovim Prekograničnim rezervatom biosfere Mura-Drava-Dunav i suradnje između zaštićenih područja u svih pet država. "Stvorit će se i mreža Škola uz rijeke, u kojima će lokalno stanovništvo i turisti moći saznati više o tom području i vrstama koje u njemu obitavaju", ističu.

Planirane gradnje negativno bi utjecale i na Repašku šumu i šumarstvo u tom dijelu, te bi se uništilo stanište brojnih biljnih i životinjskih vrsta, dodaju iz WWF-a.

Iako se govori o hidroelektranama na Dravi, betoniziranje Drave ne može se promatrati izdvojeno iz cijelog sustava Mura-Drava-Dunav, smatra Siniša Golub, ravnatelj Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Međimurske županije. "Taj je sustav jedinstven i ono što je već snašlo Dravu u uzvodnim dijelovima snažno utječe na dinamiku rijeke u Hrvatskoj", ističe Golub.

Osim nizvodnih planova, cijeli sustav ugrožavaju i slovenski planovi za daljnju gradnju hidroelektrana na Muri.

"Moje Međimurje bi bilo direktno pogođeno promjenom režima Mure u Sloveniji, jer smo prvi i direktni susjedi, odmah nizvodno. Gradnjom bi ponajprije stradao migratorni koridor za ribe, pa bi se promijenila razina podzemnih voda, lokalna flora i fauna stradala bi već u procesu same izgradnje elektrana. Srećom, ono što ljude nije naučila škola, danas vjerno podučavaju stručnjaci za zaštitu prirode, pritom ne zauzimajući radikalni stav kako nam struja ne treba, nego promovirajući ideje štednje, racionalnog korištenja kapaciteta koje imamo i sl.", ističe Golub.

Goran Šafarek: Kroz prirodno poplavljanje voda prolazi kroz tršće i pročišćuje se. Tako pročišćena voda ulazi u podzemne vodotokove. Gradnjom hidroelektrana više nema te cirkulacije prema podzemlju. Mi se zapravo ovdje igramo sa strateškim zalihama pitke vode. Danas je tako ovo područje pod pritiskom novih planova za betoniziranje rijeka, iako su primjerice samo na Dravi u funkciji već 22 hidroelektrane u više država. Prije tek pet godina budućnost se ovog područja činila drugačijom. Tada je u sjedištu UNESCO-a u Parizu proglašen hrvatsko - mađarski prekogranični rezervat biosfere Mura - Drava - Dunav, s planovima na širenje rezervata na područje pet država, čime bi ovo područje postalo najveće zaštićeno područje u Europi.

No, HEP-ovi planovi su još daleko od realizacije. Iako su ih načelno podržali Koprivnička-križevačka županija i većina općina, hidroelektrane nisu još upisane ni u prostorni plan Županije. HEP je još 2010. kada je Vlada prihvatila revidirani HEP-ov projekt i uvrstila ga u zaključak o utvrđivanju prioriteta izgradnje elektroenergetskih objekata, tvrdio kako se Mađari ovom projektu neće protiviti za razliku od Novog Virja, skupština mađarske županije

Somogy još je početkom ove godine donijela zaključak kojim se protiv novim hidroelektranama na rijeci i traži od svoje Vlade da djeluje s ciljem zaštite zajedničkog nam rezervata biosfere.

Cijena gradnje koju je HEP procijenio je vrtoglavih 3,3 milijarde eura. Po dosadašnjim iskustvima ta procijenjena cijena bi vjerojatno narasla u toku gradnju, kao što je bio slučaj s gradnjom HE Lešće.

Osim Mađara, u korist Drave idu i europske direktive, je jer riječ i o europskom Natura 2000 području. "Uopće ne mogu zamisliti da će proći studija utjecaja na okoliš za ovako nešto. U EU nijedna nova hidroelektrana nije napravljena u Natura 2000 području. HEP stalno gura neodržive projekte, a istovremeno je solarna energija potpuno blokirana. Ovakvi veliki objekti ne grade se danas za sutra. Već danas su oni upitni, a kamoli u desetljećima s nevjerovatnim tehnološkim napretkom u vjetro i solarnoj industriji. HEP je već uništio dovoljno rijeka, bilo bi dosta", zaključuje Šafarek.

Izvor: h-alter